

default/files/2021-05/HumanRightsEasternUkraineDuringCoronavirusPandemic3-UA.pdf (дата звернення 24–30.01.2021).

3. Радіо свобода: «Станиця» відкрилася. Нові правила на блокпостах Донбасу Дозволи, щеплення, тести. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novyje-pravila-vjezda-vyjezda/31503315.html> (дата звернення 10.11.2021).

4. Постанова Кабінету Міністрів Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1236 від 28 липня 2021 р. № 787, 2021. 7 с.

Науковий керівник – д.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного права та міграційної політики Західноукраїнського національного університету Дракохуст Т. В.

Доді Коріна Валеріївна

*к.ю.н., доцент кафедри державно-правових дисциплін
Університету економіки та права «КРОК»*

ПРАВО НА ПРАЦЮ ТА ВІДСТОРОНЕННЯ ВІД РОБОТИ В УМОВАХ «ПАНДЕМІЇ COVID-19»: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Статтею 8 Конституції передбачено, що Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Норми Конституції України є нормами прямої дії.

В той же час, стаття 43 Конституції України гарантує: держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Статтею 22 Конституції України встановлено, що конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані [1].

Відповідно до статті 21 Конституції України усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

Наказ МОЗ від 04.10.2021 №2153 [2], прямо суперечить базовим нормам національної правової системи – Конституції України, яка має найвищу юридичну силу та гарантує рівність можливостей для реалізації громадянами трудових прав, неприпустимість дискримінації, та непорушність і невідчужуваність прав та свобод.

Нормативно-правовим актом національного законодавства, що врегульовує право на працю та трудові відносини працівника і роботодавця, є Кодекс законів про працю України.

Відповідно до статті 2¹ КЗпП[3] України, яка міститься у главі «Загальні положення» цього кодексу, забороняється будь-яка дискримінація у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, підозри чи наявності захворювання на ВІЛ/СНІД, сімейного та майнового стану, сімейних обов'язків, місця проживання, членства у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, участі у страйку, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим працівникам у захисті їх прав, повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», а також сприяння особі у здійсненні такого повідомлення, за мовними або іншими ознаками, не пов'язаними з характером роботи або умовами її виконання.

Положення, закріплені Конституцією України, чітко узгоджуються з міжнародними нормативно-правовими актами.

Так, частина 1 статті 23 Загальної декларації прав людини [4] встановлює, що кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття.

Відповідно до статті 7 Декларації усі люди рівні перед законом і мають право, без будь-якої різниці, на рівний їх захист законом. Усі люди мають право на рівний захист від якої б то не

було дискримінації, що порушує цю Декларацію, і від якого б то не було підбурювання до такої дискримінації.

В даному контексті також важливо взяти до уваги норми Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права [5]. Відповідно до частини 1 статті 6 цього Пакту держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право на працю, що включає право кожної людини дістати можливість заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вона вільно погоджується, і зроблять належні кроки до забезпечення цього права.

Держави, які беруть участь у цьому Пакті, зобов'язуються гарантувати, що права, проголошені в цьому Пакті, здійснюватимуться без будь-якої дискримінації щодо раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, народження чи іншої обставини (частина 2 статті 2 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права).

Згідно зі статтею 26 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права [6] всі люди є рівними перед законом і мають право без будь-якої дискримінації на рівний захист закону. В цьому відношенні всякого роду дискримінація повинна бути заборонена законом, і закон повинен гарантувати всім особам рівний і ефективний захист проти дискримінації за будь-якою ознакою, як-от: раса, колір шкіри, стать, мова, релігія, політичні чи інші переконання, національне чи соціальне походження, майновий стан, народження чи інші обставини.

Кожна людина має право на працю і на здійснення професійної діяльності, яку вільно обирає або на яку вільно погоджується, – це гарантується частиною 1 статті 16 Хартії основних прав Європейського союзу [7].

Також відповідно до частини 1 статті 21 Хартії забороняється дискримінація у будь-якому вигляді, включно за ознакою статі, раси, генетичних характеристик, мови, релігії та переконань, політичних чи інших поглядів, належності до національних меншин, майнового стану, походження, обмеженої працездатності, віку.

Системний аналіз вказаних норм національного законодавства та міжнародного права дозволяє констатувати беззапере-

чний, неспростовний, юридично доведений факт, що в Україні прямо заборонена дискримінація громадян за будь-якими ознаками, включно за ознаками вакцинації чи відмови у вакцинації від COVID-19.

Статтею 5 Декларації гарантовано, що ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорсткого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання. Нікого не може бути піддано катуванню чи жорстокому, нелюдському або принижуючому гідність поводженню чи покаранню. Зокрема, жодну особу не може бути без її вільної згоди піддано медичним чи науковим дослідом (стаття 7 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права).

Для цілей цієї Декларації [4] термін «катування» означає будь-яку дію, якою будь-якій особі навмисне заподіюють сильний біль або страждання, фізичне чи моральне, щоб отримати від неї або від третьої особи відомості чи визнання, покарання її за дії, які вчинила вона або третя особа чи у вчиненні яких вона підозрюється, а також залякати чи примусити її або третю особу, чи з будь-якої причини, що ґрунтується на дискримінації будь-якого виду, коли такий біль або страждання заподіюються державними посадовими особами чи іншими особами, які виступають як офіційні, чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи за їх мовчазної згоди [8] (частина 1 статті 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських та таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання).

27.01.2021 на 5-му засіданні ПАРЕ було прийнято Резолюцію 2361 (2021) «Вакцини проти COVID-19, етичні, юридичні та практичні аспекти»[9]. Підпунктом 7.3.1 пункту 7.3 частини 7 Резолюції Асамблея наполегливо закликала держав-членів і Європейський союз забезпечити, щоб громадяни були проінформовані про те, що вакцинація не є обов'язковою, і що ніхто не повинен знаходитися під політичним, соціальним чи іншим тиском з ціллю вакцинації, якщо вони не хочуть цього робити.

Таким чином, будь-який натяк, будь-яка дія, пряма чи опосередкована, будь-якої особи та у будь-якій формі, направлена на будь-яке примушування до вакцинації від COVID-19, натяк на вакцинацію від COVID-19 у поєднанні із будь-якими діями,

в будь-якому вигляді, в будь-якій формі, вчинені будь-якою особою, погроза звільненням чи відстороненням від роботи працівників закладів освіти, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, є катуванням та прямою дискримінацією.

Пунктом 7.1.1 пункту 7 частини 7 Резолюції 2361 (2021) Асамблея наполегливо закликала держав-членів і Європейський союз забезпечити якісні випробування, які мають бути надійними і проводитися з дотриманням етичних норм у відповідності до чинних положень Конвенції про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину та Додаткового протоколу до неї, який стосується біомедичних досліджень (СДСЕ № 195).

Статтею 2 Конвенції про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини [11] передбачено, що інтереси та благополуччя окремої людини превалюють над виключними інтересами усього суспільства або науки.

Статтею 5 цієї ж Конвенції встановлено, що будь-яке втручання у сферу здоров'я може здійснюватися тільки після добровільної та свідомої згоди на нього відповідної особи. Такій особі заздалегідь надається відповідна інформація про мету і характер втручання, а також про його наслідки та ризики. Відповідна особа у будь-який час може безперешкодно відкликати свою згоду.

Стаття 23 цієї ж Конвенції, каже, що Сторони забезпечують належний судовий захист з метою негайного запобігання незаконному порушенню прав і принципів, визначених у цій Конвенції, або припинення такого порушення.

Частиною 1 статті 14 Додаткового протоколу [11] до неї, який стосується біомедичних досліджень (СДСЕ № 195) встановлено, що виключається проведення дослідів над людиною, при виконанні положень глави 5 і статті 19, без отримання обізнаної, недвозначної, чіткої та документально підтвердженої згоди особи. Особа може на свій розсуд змінити своє позитивне рішення на будь-якій стадії досліджень.

Тобто, усіх працівників галузі освіти, змушують одержати щеплення вакциною від COVID-19, погрожуючи відсторо-

ненням від роботи без збереження заробітної плати, тобто, створюють умови для примусової вакцинації без наявності вільного волевиявлення.

Згідно ст. ст. 1, 8, 9 Нюрнберзького кодексу 1947 [12] року:

Абсолютно необхідною умовою проведення експерименту над людиною є добровільна згода останньої. В ході проведення експерименту випробовуваний повинен мати можливість зупинити його. Ніякі національні закони або підзаконні акти не можуть применшувати чи скасовувати гарантії, викладені в даному кодексі.

Джерела:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Наказ МОЗ України від 04.10.2021 № 2153 «Про затвердження Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням». URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-04102021--2153-pro-zatverdzhennja-pereliku-profesij-virobnictv-ta-organizacij-pracivniki-jakih-pidljagajut-obovjazkovim-profilaktichnim-sheplennjam>

3. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

4. Всеобщая декларация прав человека – принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи от 10 декабря 1948 года. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

7. Хартия основных прав Европейского Союза. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

8. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text

9. Resolution 2361 (2021) Covid-19 vaccines: ethical, legal and practical considerations. URL: <https://pace.coe.int/en/files/29004/html>

10. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text

11. Додатковий протокол до Конвенції про права людини та біомедицину, який стосується біомедичних досліджень. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU05263.html

12. Нюрнберзький кодекс 1947. URL: <https://european-court-help.ru/wp-content/uploads/2021/07/njurnbergskij-kodeks.pdf>

Іліопол Інна Михайлівна

к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Останнім часом актуальним постає питання щодо захисту персональних даних, тим більше в умовах карантину, оскільки, пандемія змінила наше життя, навіть культуру спілкування, праці, навчання, а з розвитком новітніх, інноваційних технологій та інформатизації суспільства, особливої уваги потребують питання зберігання й захищеності даних особи на різних електронних носіях, гаджетах, Інтернет платформах. Мобільний додаток «Дія» стає все дедалі пріоритетним у цьому питанні застосунком з використання електронних документів особи в повсякденному житті. В сучасному світі можна знайти будь-яку інформацію про суб'єкта, наприклад його особисте життя, вік, сімейний стан, хобі, професію через сторінки у соціальних мережах в Інтернеті, що містять персональні дані, через здійснення покупок в Інтернет-магазинах, через періодичне надання інформації органам державного та/або місцевого самоврядування тощо. Через це виникають проблеми несанкціонованого втручання в особисте життя людини.

Крім того, до прикладу, О.П. Дзьобань вважає, що є усі підстави для виділення наступних основних соціальних проблем адаптації людини до мінливих умов інформаційного суспільства: проблема мовної комунікації, що становить ядро інформатизації; проблема інформаційної безпеки особистості, під якою розуміється стан захищеності інформаційного середовища суспільства, що забезпечує її формування й розви-